

**“GULLIVERNING SAYOHATLARI “ ASARINING BOSHQA ASARLAR
BILAN QIYOSI.**

Qurbonova Iroda Bahromovna
Termiz Davlat Universiteti talabasi

**СРАВНЕНИЕ «ПУТЕШЕСТВИЙ ГУЛЛИВЕРА» С ДРУГИМИ
ПРОИЗВЕДЕНИЯМИ.**

Курбанова Ирода Бахромовна
Студент Термезского государственного университета

COMPARISON OF “GULLIVER’S TRAVELS” WITH OTHER WORKS.

Kurbanova Iroda Bahromovna
Student of Termiz State University

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Jonatan Svift qalamiga mansub “Gulliverning sayohatlari” asari qiyosan yoritilib beriladi. Uning sarguzashtlari va yozuvchining ustamonlik bilan jamiyat hayotini yoritib bergani haqida sōz boradi.*

Kalit so‘zlar: *Jonatan Svift, Gulliverning sayohatlari, ijtimoiy tuzum, Qissasi Rabg‘uziy, Utopiya, Don Kixot*

Абстрактный: *В этой статье будет сравниваться произведение Джонатана Свифта «Путешествие Гулливера». В ней рассказывается о его приключениях и умелом освещении писателем жизни общества.*

Ключевые слова: *Джонатан Свифт, Путешествия Гулливера, общественный порядок, «Сказка о Раббузи», Утопия, Дон Кихот.*

Abstract: *In this article, Jonathan Swift's work "Gulliver's Travels" will be compared. It talks about his adventures and the writer's skillful illumination of the life of society.*

Key words: *Jonathan Swift, Gulliver's Travels, social order, The Tale of Rabbhuzi, Utopia, Don Quixote*

Oz davrining buyuk yozuvchisi Jonatan Svift o'zining "Gulliverning sayohatlari" asari romani bilan dunyoga nom taratadi.

Yozuvchi ushbu asarida o'zi yashagan davr— burjua dvoryan Angliyasidagi mavjud davlat tuzumi ijtimoiy tartib va xulq-atvorlar ustidan qattiq kuladi, ularni qoralaydi. Hokim sinf vakillarini tekinoxor va munofiqligini fosh etadi.

Ushbu asar yozuvchining o'z yurti haqida uzoq yillar o'ylagan fikr mulohazalari mahsuli hisoblanadi. Asar to'rt xil mamlakatga sayohat qilgan Lemuel Gulliver ismli shifokor va dengizchi haqidagi hikoyalardan iborat. Ushbu asar o'sha davrdagi ijtimoiy va siyosiy muammolarni qamrab olib, odamlarning tabiati, hokimiyat, jamiyat tuzumi va axloqiy qadriyatlar haqida chuqur mulohaza yuritishga sabab bo'ladi. Asar to'rt asosiy qismini o'z ichiga oladi va har bir qismda Gulliverning g'alati mamlakatlarga bo'lgan sayohatlari tasvirlangan. Birinchi safar Lilliputga, kichkina odamlar yashaydigan joyga bo'lsa, ikkinchi safar Brobdingnag deb ataluvchi ulkan odamlar mamlakatiga to'g'ri keladi. Uchinchi sayohatda esa u Laputaga boradi, bu yerdagi odamlar ilm-fanga haddan tashqari berilib ketishgan. To'rtinchi va oxirgi sayohat esa Gulliverni yahoolar (ibtidoiy insonsiyat mavjudotlar) va hooynoxm (aqli otlar) yashaydigan mamlakatga olib boradi.

Asarning asosiy g'oyasi shundan iboratki, Svift asarda turli xil jamiyatlarda uchraydigan illatlar va kamchiliklarni ochiqchasiga ko'rsatadi. Masalan, Lilliputda hukmdor va boshqaruv tizimi kichik va arzimagan narsalar uchun jang qiladigan odamlarni tanqid qilish uchun o'rnatilgan. Brobdingnagdagi ulkan odamlar esa insonlarning ziddiyatli tomonlarini ko'rsatishga mo'ljallangan. Yozuvchi hukmdorlar haqida yozganidan shuni xulosa qilish mumkinki podshoh bo'lish eng mas'uliyatli vazifalardan biri ekanligini bu lavozimni egallab turgan inson oqil va

dono bōlishi kerakligini anglashimiz mumkin. Rabg‘uziyning “Qissasi Rabg‘uziy” asarida Sulaymon bilan chumolining suhbatidan podishoh bōlish naqadar murakkab ish ekanligini bilishimiz mumkin. “Gulliverning sayohatlari” bugungi kunda ham o‘z dolzarbligini yo‘qotmagan asar bo‘lib, u orqali o‘quvchilar jamiyatdagi mavjud muammolar haqida chuqurroq fikr yuritishlari mumkin. Ma‘naviyat, axloq, hokimiyat va jamiyatdagi tenglik masalalari bo‘yicha hali ham dolzarb bo‘lgan savollarga javob izlashda asar o‘z hissasini qo‘shadi. Svift asarda achchiq hazil va sarkazm orqali muammolarni ko‘rsatadi. Yozuv uslubi oddiy va tushunarli, shu bilan birga o‘quvchilarni hayratga soladigan darajada chuqur mazmunli.

“Gulliverning sayohatlari” voqealarini bir nechta klassik asarlarga qiyoslashimiz mumkin. Ayniqsa, undagi fantastik sayohatlar va satirik uslub ko‘plab asarlarda ham ko‘zga tashlanadi. Tomas Morning “Utopiya” asari ideal jamiyat haqida falsafiy-tanqidiy asar bo‘lib, unda muallif o‘z davridagi siyosiy va ijtimoiy muammolarni tasvirlab, ularni ideal jamiyat orqali tanqid qiladi. “Gulliverning sayohatlari”da ham shunga o‘xshash yondashuv mavjud bo‘lib, turli mamlakatlarda turlicha jamiyatlar tasvirlanadi, bu orqali Svift insonlarning kamchiliklari va illatlarini ko‘rsatishga harakat qiladi.

“Don Kixot” romani ham satirik uslubda yozilgan bo‘lib, unda asosiy qahramon Don Kixot g‘alati va aql bovar qilmaydigan sarguzashtlarga yo‘l oladi. Gulliverning sayohatlari ham Don Kixotning sarguzashtlariga o‘xshab ketadi, chunki ikkala qahramon ham har xil holatlar va g‘alati jamiyatlarga duch keladi. Bular orqali mualliflar o‘z davridagi turli ijtimoiy masalalarni tanqid qilishgan. Jorj Oruellning bu mashhur satirik asari ham insonlar jamiyatidagi hokimiyat va korrupsiyani tanqid qilishga mo‘ljallangan. “Gulliverning sayohatlari”da ham jamiyatning ijtimoiy va siyosiy muammolari tanqid qilinadi. Svift Lilliput va boshqa mamlakatlarda insonlar boshqaruv tizimlarini, ziddiyatlarni, hokimiyatni va jamiyatni haqiqiy holatda emas, balki o‘ziga xos shaklda ochib beradi. Dante “Ilohiy komediya” asarida farqli dunyolarni, ya‘ni do‘zax, o‘rtayer va jannatni o‘rganadi va bu joylarda o‘z davridagi turli ijtimoiy va axloqiy muammolarni

tasvirlaydi. “Gulliverning sayohatlari” ham har xil joylarni o’rganib, shu orqali jamiyatning kamchiliklarini ko’rsatadi.

Xulosa:

“Gulliverning sayohatlari” – bu nafaqat sarguzasht romani, balki insoniyatning ijtimoiy, siyosiy va axloqiy kamchiliklarini ochib beruvchi muhim asardir. Ushbu kitob Sviftning o’sha davrdagi Angliya va dunyo ijtimoiy hayotiga bo’lgan tanqidiy munosabatini aks ettirgan va hozirgi kunda ham o’z ahamiyatini saqlab qolgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

Swift, Jonathan. Gulliver’s Travels. 1726. (O‘zbekcha tarjima yoki ingliz tilidagi asl nusxadan foydalanish tavsiya etiladi).

Homer. Odisseya. Miloddan avvalgi VIII asr. (Qadimgi yunon mifologiyasi bilan tanishish uchun).

Voltaire. Candide. 1759. (Ijtimoiy-siyosiy tanqid usulini tahlil qilish uchun).

Orwell, George. Animal Farm. 1945. (Satirik allegoriyalarni qiyoslash uchun).

Defoe, Daniel. Robinson Crusoe. 1719. (Insoniyatning individualistik jihatlarini tushunish uchun).

Verne, Jules. Journey to the Center of the Earth. 1864. (Ilmiy fantastik dunyo va realistik yondashuvni qiyoslash uchun).

Damrosch, Leo. Jonathan Swift: His Life and His World. Yale University Press, 2013. (Swift hayoti va asarlarini chuqur tahlil qilish uchun).

Borges, Jorge Luis. Other Inquisitions. 1952. (Fantastika va falsafiy tushunchalarni tahlil qilish).

Kidd, Colin. The Philosophy of Satire: Jonathan Swift and His Legacy. Cambridge University Press, 2006.

Manguel, Alberto. A History of Reading. Penguin Books, 1996. (Yozuv uslublari va o‘quvchiga ta’sirini tahlil qilish uchun)